

Vanda Kultana

Ngày 4-12-2009, anh Trần Văn Lợi có gửi cho chúng tôi một tấm hình dưới đây và hỏi về cây Vanda Kultana này có phải là thực hay không?

Câu hỏi này làm cho chúng tôi cảm thấy bối rối. Vốn dĩ là một người chơi lan tài tử, tuổi già không còn đủ sức trông nom vườn lan. Và lại những cây lan tôi nuôi trồng khi trước chỉ có vài cây Vanda như V. Madame Rattana, V. Pat Delight, V. Sansai Blue v.v... Từ năm 2000 trở đi, tôi gần như không còn muốn mua cây lan nào nữa, nhất là Vanda bởi vì chiếc nhà kính chật hẹp đã đầy kín những cây lan Việt Nam cần phải giữ trong nhiệt độ ấm áp vào mùa Đông.

Nhưng câu hỏi của anh Lợi khơi động trí tò mò và hợp với sở thích của tôi là ngồi trước máy vi tính giết thì giờ, thêm vào đó bên ngoài trời Cali hôm nay lạnh lẽo và sương mù đầy đặc cho nên đây cũng là một cơ hội để học hỏi và mở rộng thêm tầm mắt.

Gõ chữ Vanda Kultana trên phím thấy hiện ra những hình cây lan Vanda Kultana với bông hoa đủ màu sắc xanh đỏ tím vàng. Hình nào cũng thấy đề là Vanda Kultana, vào mấy trang Forum thấy tranh luận với nhau như chuyện sấm sờ voi hoặc như Tề Thiên Đại Thánh nhỏ một nhúm lông và biến thành cả chục người không còn biết không người nào là thực hay giả.

Đành phải vào trang Web The International Orchid Register để xác định thực hư ra sao. Vào đây lại thấy mình như lạc vào mê hồn trận, bởi vì có tổng cộng 14 cây Vanda Kultana tất cả. Những cây lan lai tạo này đều có thêm một chữ tiếp vĩ ngữ ở phía sau (Epithet) và có ghi rõ ngày tháng đăng ký cùng với tên cha mẹ của cây lan.

1. Vanda Kultana Blue	<i>V. coerulea</i> x <i>V. Chusri Narattrugsa</i>	1/1/1976
2. Vanda Kultana Gold	<i>V. Pong Tong</i> x <i>V. Rasri</i>	12/1/1980
3. Vanda Kultana Delight	<i>V. Madame Rattana</i> x <i>V. Pat Delight</i>	2/3/2003
4. Vanda Kultana Fantasy	<i>V. Adisak</i> x <i>V. Doctor Anek</i>	2/3/2003
5. Vanda Kultana Fragrance	<i>V. Fuchs Fuchsia</i> x <i>V. tessellata</i>	2/3/2003
6. Vanda Kultana Indian Incense	<i>V. Kultana Oriental</i> x <i>V. Aroma</i>	7/23/2007
7. Vanda Kultana Miami White	<i>V. Rose Davis</i> x <i>V. Adisak</i>	7/23/2007
8. Vanda Kultana Oriental Aroma	<i>V. brunnea</i> x <i>V. tessellata</i>	7/23/2007
9. Vanda Kultana Oriental Scent	<i>V. Kultana Oriental Aroma</i> x <i>V. Happy Smile</i>	7/23/2007
10. Vanda Kultana Purple	<i>V. Bangyikhan Blue</i> x <i>V. Doctor Anek</i>	7/3/2007
11. Vanda Kultana Red	<i>V. Lumpini Red</i> x <i>V. Doctor Anek</i>	7/3/2007
12. Vanda Kultana Ruby	<i>V. Soroa Cherry Bomb</i> x <i>V. Thong Chai</i>	7/3/2007
13. Vanda Kultana Violet	<i>V. Pat Delight</i> x <i>V. Doctor Anek</i>	7/3/2007
14. Vanda Kultana Magic	<i>V. Srakaew Bitz's</i> x <i>V. Heartthrob</i>	11/4/2008

Căn cứ vào đặc tính di truyền của các cây cha và cây mẹ cho nên các cây con sẽ có được ảnh hưởng về màu sắc và hương thơm. Chúng ta cũng nên biết thêm rằng cây mẹ là cây mang trái (Seed parent) còn cây cha là cây cho phấn (Pollen parent).

Cây lan Vanda Kultana Blue do vườn lan Kultana Orchids ở Don Muang Bangkok, Thái Lan tạo giống giữa cây *V. coerulea* và *V. Chusri Naratruksa*. Cây lan này chắc chắn phải có màu xanh dương của cây mẹ là cây *Vanda coerulea*.

Vanda Kultana Gold hoa màu vàng bởi vì hai cây cha và mẹ hoa đều vàng cả.

Vanda Kultana Gold
[flickr.com](https://www.flickr.com/photos/14811111@N00/)

Vanda Kultana Fantasy, cây này được lai giống từ cây *V. Adisak* hoa màu xanh và cây *Dr. Anek* hoa màu đỏ cho nên có sự pha trộn 2 màu kể trên.

Vanda Kultana Fragrance lai giống giữa 2 cây *V. Fuchs* *Fuchsia* hoa màu tím đỏ và cây *V. tessellata* màu xám tím.

V. Fuchs fuchsia
[www.shop.schwerter-orchideenzucht](http://www.shop.schwerter-orchideenzucht.com/)

Vanda Kultana Blue
orchidboard.com

Vanda Kultana Delight hoa màu hồng theo màu sắc của cha lẫn mẹ.

V. Kultana Fantasy
orquideas.katia.com

V. tessellata
[flickr.com](https://www.flickr.com/photos/14811111@N00/)

Cũng vì vậy, cây *Vanda Kultana fragrance* có nhiều sắc khác nhau bởi vì khi đã lai giống các cây con sẽ có một phần giống cha và một phần giống mẹ như các hình ảnh dưới đây, nhưng tất cả đều có hương thơm di truyền từ cây *V. tessellata*. Người ta cho biết rằng nếu có đủ Năng, Nước và Phân bón cây lan này sẽ ra hoa liên tục:

[Flickr.com](#)

[Orchid forum](#)

[Tropicalbloom](#)

Vanda Kultana Indian Incense lai giống giữa cây *V. Kultana Oriental* x *V. Aroma* và những cây lan này cũng được lai giống giữa các cây *V. brunea* và *V. tessellata* cho nên màu sắc khác lạ và hương rất thơm.

Vanda Kultana Miami White lai giống giữa cây *V. Rose Davis* và *V. Adisak* nên có hoa màu tím nhạt.

Vanda Kultana Indian Incense
[picasaweb.google.com](#)

Vanda Kultana Miami White
[Flickr.com](#)

Vanda Kultana Purple lai giống giữa 2 cây *V. Bangyikhan Blue* hoa màu xanh và cây *V. Doctor Anek* hoa màu đỏ nên có màu hoa như rượu vang.

Vanda Kultana Red lai giống bởi cây V. Lumpini Red hoa màu đỏ và cây V. Doctor Anek màu tím đỏ nên hoa có đốm màu tím đậm.

Các cây lan còn lại màu sắc phần lớn mang màu tím đỏ và cũng không có gì đặc biệt.

Ngoài ra lại còn có những cây Vanda Kultana million Baht, Vanda Kultana gold green gold v.v... nhưng những cây này không có cầu chứng với Vườn thảo mộc Hoàng gia Anh Quốc tức là International Orchid Register cho nên không rõ cây cha và cây mẹ là cây nào và còn rất nhiều cây lai giống với cây Vanda kultana nữa.

Vanda Kultana Red
[Flicker.com](https://www.flickr.com/photos/maurorosini/)

Placentia 12-09